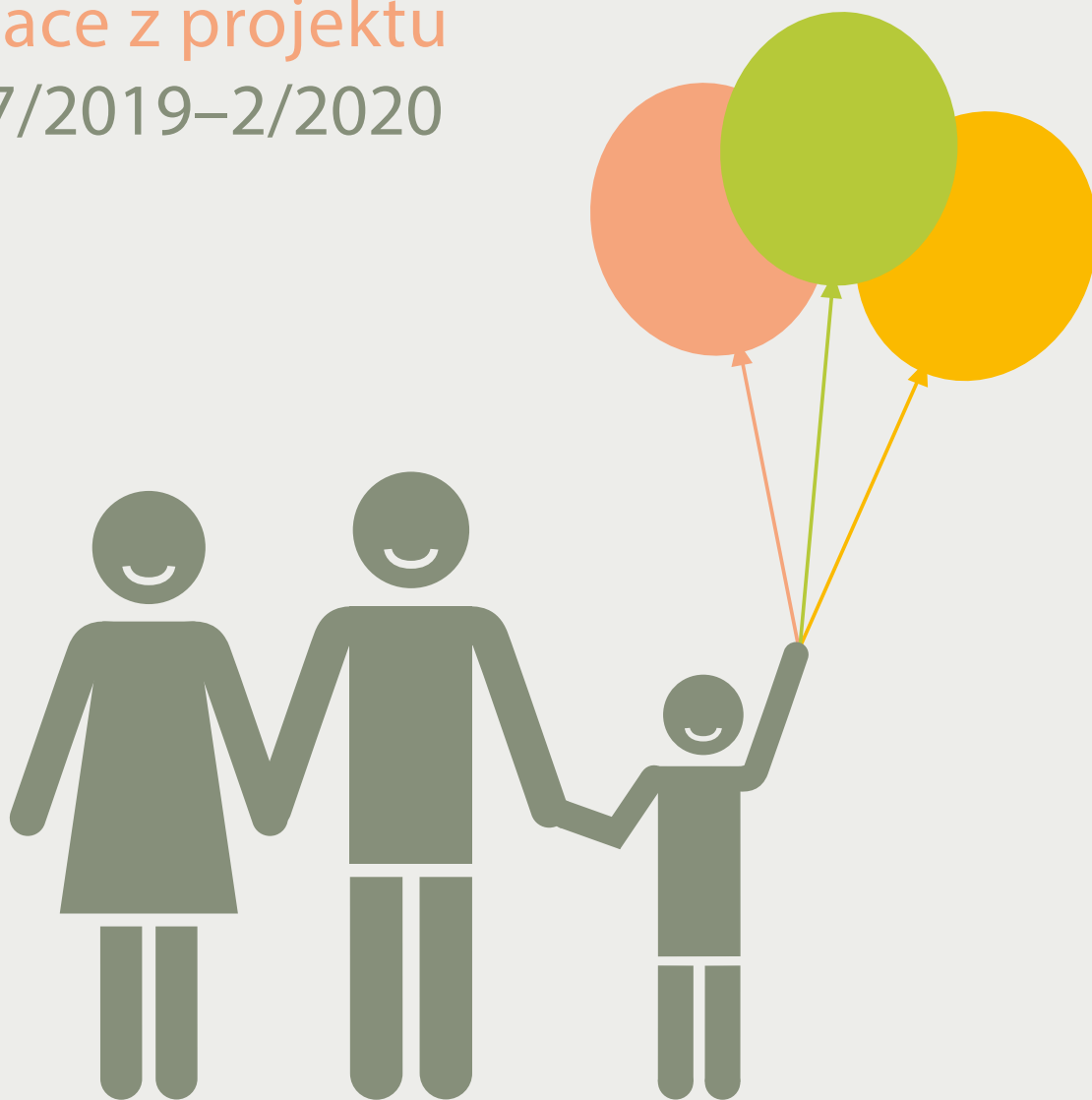

V POHYBU

Informace z projektu
MPSV 7/2019–2/2020

Podpora systémových změn v oblasti služeb péče
o ohrožené děti, mladé lidi a rodiny v České republice

Ministerstvo práce a sociálních věcí

www.pravonadetstvi.cz

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PRÁVO NA DĚTSTVÍ

Všeobecné informace k projektu

Cílem projektu je:

metodicky podpořit pracovníky a pracovnice OSPOD ve strukturovaném vyhodnocování a individuálním plánování práce s dítětem umístěným v pobytové péči a jeho rodinou, prostřednictvím návštěv pobytových zařízení ověřit návaznost práce s dítětem a rodinou, krajům poskytnout doplňující informace o využitelnosti kapacit místní sítě služeb.

- Projekt byl představen ve všech 14 krajích ČR na úrovni odborů sociálních věcí, probíhá představování na úrovni školských a zdravotních odborů. Do projektu se do různé míry zapojily všechny kraje.
- Souhlas s potřebností realizace projektu vyjádřilo MŠMT a MZ.

Přehodnocení situace dětí v ústavní péči

Cílem aktivity je:

Metodická podpora OSPOD při zpracování strukturovaných vyhodnocení situace dítěte a rodiny a individuálních plánů ochrany dítěte (IPOD) u těch dětí a dospívajících, kteří budou v době realizace projektu umístěni v pobytové péči (tj. ve všech typech ústavů v rezortu školství, zdravotnictví a sociálních věcí, včetně ZDVOP). Metodické konzultace se zaměřují na obsahové pojetí provedeného vyhodnocení a IPOD, které jsou oporou pro rozhodnutí o umístění dítěte do pobytové péče (jakožto dočasného opatření), stanovení aktivního cíle této péče, termínu naplnění cílů péče, vymezení osob odpovědných za naplnění cílů a kritérií, jejichž prostřednictvím bude naplnění cílů ověřeno. Vyhodnocování a plánování práce s dítětem a rodinou poté, co bylo dítě umístěno do pobytové péče, je vnímáno jako jeden z nejsložitějších úkolů OSPOD.

Čemu jsme se věnovali:

- **Uspořádali jsme metodické semináře pro pracovníky a pracovnice OSPOD** – cílem je prohloubení kompetencí pracovníků OSPOD v oblasti strukturovaného vyhodnocování situace dítěte a rodiny a tvorby IPOD u dětí umístěných v pobytové péči a zároveň sdílení zkušeností mezi pracovníky navzájem. Za tímto účelem proběhlo 14 seminářů v 11 krajích a zúčastnilo se jich 316 pracovníků a pracovnic. Další semináře proběhnou v březnu 2020.
- **Byl zahájen sběr a zpracování dat z jednotlivých ORP** týkajících se počtu dětí aktuálně umístěných v různých typech pobytových zařízení. Tento přehled je podkladem pro výběr vzorku vyhodnocení a IPOD s ohledem na specifika jednotlivých ORP. **Děkujeme pracovníkům OSPOD za zasláná data.**
- **Započali jsme přímou metodickou podporu pracovníků OSPOD** v realizaci metody vyhodnocování a tvorby IPOD formou konzultací na dálku (zejména e-mailem, telefonicky). **Děkujeme pracovníkům OSPOD z prvních krajů za sdílení strukturovaných vyhodnocení a IPOD z nejrůznějších typů zařízení** (dětská centra, ZDVOP, DD, DDŠ, VÚ, DOZP).

V rámci metodické podpory pracovníkům zasíláme:

- základní informace k zaslanému vyhodnocení/IPOD,
 - shrnutí metodických podnětů v samostatném dokumentu s názvem Metodická revize (vodítko pro práci s vyhodnocením/IPODem),
 - poznámky ve formě otázek a komentářů přímo v samotném vyhodnocení a IPOD.
- Pracovníkům OSPOD nabízíme rovněž **telefonické konzultace** k revidovaným vyhodnocením a IPOD. Aktuálně rovněž plánujeme uspořádat pro kontaktní osoby společné **metodické workshopy** zaměřené na shrnutí poznatků k plánování, sdílení zkušeností a zpětnou vazbu ke spolupráci.
- Konzultace jsou realizovány po vzájemné domluvě s **kontaktním pracovníkem OSPOD** tak, aby byla minimalizována jakákoliv nadbytečná zátěž (optimálně jde o konzultace otevřených případů).

→ **Připravujeme pro pracovníky OSPOD praktický Manuál k vyhodnocování situace dítěte a rodiny a tvorby IPOD specificky zaměřený na situaci dětí v pobytové péči.** Materiál vychází ze základního vyhodnocovacího rámce a jeho cílem je pomoci pracovníkům OSPOD v získání co nejkompaktnějšího pohledu na jednotlivé aspekty života dítěte tak, aby bylo možné důkladně identifikovat jeho případné potřeby nebo rizika, která ho ohrožují, a to s ohledem na umístění dítěte do pobytové péče. Pracovní verzi manuálu zašleme zástupcům krajů a vedoucím OSPOD s bližšími informacemi.

→ **Pracujeme na aktualizaci formuláře pro zaznamenávání vyhodnocování/tvorby IPOD¹** – usilujeme o zřehlednění a doplnění takových informací, které pomohou pracovníky OSPOD nasměrovat k zjišťování informací o potřebách dítěte, ochranných faktorech a rizicích a bude v něm možné přehledněji zaznamenat poskytování podpory rodině a dítěti apod. (při jeho tvorbě se inspirováme řadou podkladů z terénu).

→ **Aktualizujeme informace k oblasti vyhodnocování situace dítěte a rodiny na webu pravonadetstvi.cz** – sekce Odborníci (aktualizace proběhla též na webu mpsv.cz). Primárním zdrojem informací je web pravonadetstvi.cz. Budeme rádi, pokud se přihlásíte k odběru novinek :-).

→ **Připravujeme informační leták pro pracovníky OSPOD a pobytových zařízení** – tímto nástrojem bychom rádi podpořili povědomí o základních principech spolupráce v oblasti vyhodnocení a tvorby IPOD (zejm. znalost rolí a kompetencí, formy spolupráce při tvorbě a realizaci cílů IPOD apod.). Na základě poznatků z praxe je zřejmé, že tyto oblasti nebývají propojené (pracovníci zařízení nemají k dispozici IPODy dětí, spolupráce OSPOD a zařízení často neprobíhá, informace o dítěti nejsou sdílené apod., což je důležité pro naplňování podpory).

¹ K dispozici je formulář MPSV ve formátu pdf z roku 2012, novější formulář je obsažen v základním manuálu k vyhodnocování, který je z roku 2014 – „modrý manuál“. Tento manuál je k dispozici [ZDE](#).

Systematické návštěvy ústavních zařízení

Cílem aktivity je:

Zmapovat a zhodnotit naplňování potřeb dětí umístěných v ústavní péči. Pobytem v ústavní výchově dochází k významné změně potřeb dítěte a způsobu, jakým jsou naplňovány. Zároveň je třeba zohlednit podmínky konkrétních ústavních zařízení a úroveň spolupráce pracovníků ústavů, OSPOD a rodiny. Cílem aktivity je získat komplexní popis míry naplňování potřeb dětí v ústavech, a dále rozsah a obsah služeb, které by byly třeba k zajištění potřeb dětí ve vlastních nebo náhradních rodinách. V rámci aktivity jsou mapovány potřeby dětí v minimálně 260 ústavních zařízeních, spadajících do rezortu ministerstev práce a sociálních věcí, školství i zdravotnictví.

Čemu jsme se věnovali:

- **Pracovali jsme na tvorbě metodiky návštěv ústavních zařízení** a vzniku matice sběru dat, umožňující zaznamenat poznatky z návštěv k naplňování potřeb dětí v ústavních zařízeních.
- **Konzultovali jsme zkušenosti a poznatky** o systému ústavní péče v ČR s experty v oblasti ústavní péče, legislativy apod., ale také s dětmi a mladými dospělými, kteří mají osobní zkušenosti s ústavní péčí.
- **Jednali jsme se zřizovateli pobytových zařízení** – představili jsme aktivity zástupcům krajských úřadů a zřizovatelům, včetně společné diskuze o situaci pobytové péče v kraji, o potřebách zřizovatelů a pobytových zařízení, k nastavení průběhu návštěv individuálně v každém kraji a ke komunikaci výstupů. V prvním období byla uskutečněna jednání v 11 krajích, další jsou plánována.
- **Zahájili jsme návštěvy ústavních zařízení** – tým projektu dosud zavítal do 24 ústavních zařízení na území 7 krajů, a to formou jednodenních ohlášených návštěv, v intenzitě 2–3 návštěvy týdně. Mezi navštívenými zařízeními figurovaly dětské domovy, DOZP, ZDVOP, zastoupení měla i dětská centra či výchovné a diagnostické ústavy. Výjezdní tým sbírá poznatky prostřednictvím studia relevantní dokumentace, dále formou strukturovaných rozhovorů s řediteli, vychovateli, sociálními pracovníky a dalším personálem. Souběžně probíhají také rozhovory s dětmi a dospívajícími žijícími v zařízeních. Výstupem aktivity budou shrnující zprávy o naplňování potřeb dětí v ústavních zařízeních na úrovni krajů i celé ČR, určené pro zřizovatele, v první řadě pro jednotlivé kraje. V návštěvách ústavů bude tým projektu pokračovat i v dalším období.

Tvorba krajského modelu sítě služeb pro rodiny s dítětem/děťmi umístěnými v ústavní péči a rodiny odebráním dítěte/děti ohrožené

Cílem aktivity je:

Představit příklady dobré praxe v nastavování sítě služeb podporující naplňování práva dítěte na život v rodinném prostředí a analyzovat potřeby dětí umístěných aktuálně v pobytové péči na území ČR.

Na základě zjištěného předložit návrhy revizí místní sítě služeb (všech 14 krajů) pro děti a jejich rodiny a její relevanci vůči zjištěným potřebám a právům dětí na úrovni kraje. Výstupy týkající se krajských sítí budou komunikovány zejména v rámci kulatých stolů v jednotlivých krajích.

Aktivita vychází zejména ze souhrnných dat získaných v rámci aktivit zaměřených na Přehodnocení situace dětí v ústavní péči a Systematické návštěvy ústavních zařízení.

Čemu jsme se věnovali:

- Zpracovali jsme podklady pro zadávací dokumentaci a pro účely vyhlášení **veřejné zakázky zaměřené na vznik analýzy, jejím smyslem je zejména:**
 - provést srovnávací analýzu potřebnosti služeb, včetně služeb pobytové péče,
 - popsat potřeby dětí v kontextu pobytové péče na území daného kraje,
 - navrhnout revizi místní sítě služeb pro děti a jejich rodiny a její relevanci vůči zjištěným potřebám a právům dětí na úrovni kraje.
- Zakázka byla vyhlášena na konci února.

Tipy na materiály / oborové články / zdroje informací pro praxi

Níže naleznete odkazy na aktuality či zdroje informací, které se mohou hodit v praxi sociálním pracovníkům v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, i pracovníkům z oblasti školství, ať už přímo při práci s dětmi a rodinami, nebo pro jejich přehled.

- **Infografika Cesta pěstouna** (součást kampaně MPSV) – lze využít k práci se zájemci o pěstounství, k dispozici ve formě plakátů A4 (vše kolem pěstounství lze nalézt na webu budinpestoun.cz).
- **„O nepoučitelných dětech“ – postřehy z konference k Traumatu a domácímu násilí (MPSV, sociální bydlení)** – jak prožité trauma souvisí s chováním dětí/dospělých, tipy pro práci s klienty, zkušenosti z ČR i zahraničí – k dispozici je videozáznam z konference.
- **Postřehy z konference Dítě v systému (Mimo domov), včetně tipů na materiály**, které lze využít ke komunikaci s dětmi o tématu jejich umístění do dětského domova či jiného typu zařízení (tzv. dětské sešitky).
- **Článek k metodě vyhodnocování potřeb dítěte a rodiny, nástrojům k práci s riziky u ohrožených dětí a jejich rodin** (socialniprace.cz).
- **Přehled služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny na jednom místě. Jaké nástroje k vyhledání pomoci lze využít?** – informace k Interaktivnímu katalogu jevů a služeb pro rodiny a děti, Mapě ohroženého dítěte a aplikaci Sociální pracovník v mobilu.
- **Za 6 týdnů zpátky doma. Odebrání dítěte jako dočasný nástroj pro řešení situace v rodině** – informace z panelové diskuse pořádané zástupci Pardubického kraje.

Co by se mohlo hodit – ozvěny z ukončeného projektu MPSV (Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany dětí)

- **SHRNUTÍ výstupů projektu** – základní informace o výstupech projektu (zaměřených na síťování, včasnou pomoc ohroženým dětem, inovace ve službách, včetně příkladů ze ČR i zahraničí, vzdělávání pracovníků OSPOD, náhradní rodinnou péči a další) najdete zde:
 - [pro SÍŤ](#)
 - [pro KVALITU](#)
 - [pro RODINU](#)
- Všechny výstupy najdete na webu pravonadetstvi.cz, v sekci DOKUMENTY. Představení jednotlivých výstupů lze nalézt rovněž v AKTUALITÁCH.
- Můžete využít i **překlady publikací k problematice attachmentu**, které jsou zveřejněny s omezeným počtem stažení – a to na: <http://www.pravonadetstvi.cz/dokumenty/ostatni-dokumenty/> (v sekci Publikace).
- **Tištěné výstupy** (brožury, publikace, materiály pro děti v náhradní rodinné péči, letáky pro pěstouny či zájemce o náhradní rodinnou péči apod.) – distribuce těchto výstupů proběhla v létě, a to zejména na adresy krajů, OSPOD, doprovázejícím organizacím a dalším aktérům (dle zaměření výstupu). Součástí byl e-mailový infobalíček k představení výstupů.

➔ Pokud máte zájem o tištěné výstupy, ozvěte se nám a dejte nám vědět, o jaké materiály máte zájem, a to na e-mail: jana.stejskalova@mpsv.cz. Dle podnětů zvážíme naše možnosti distribuce (příp. možnou spolupráci s krajem apod.). Děkujeme.

O projektu Podpora systémových změn v oblasti služeb péče o ohrožené děti, mladé lidi a rodiny v České republice

V rámci projektu budou revidovány podmínky sociálně-právní ochrany dětí umístěných v ústavní péči a budou podrobně popsány procesy vedoucí k naplnění potřeb těchto dětí. Projekt svým obsahem směřuje ke zvýšení kvality a udržitelnosti systému služeb pro ohrožené děti, a to formou podpory krajů v naplňování základního práva dětí na život v rodině.

Potřebujete více informací? Kontaktujte nás:

Mgr. Kristýna Jůzová Kotalová

Vedoucí oddělení koncepce ochrany práv dětí a transformace služeb pro rodiny a děti

e-mail: kristyna.kotalova@mpsv.cz

tel.: 221 922 412

Garanti aktivit:

Přehodnocení situace dětí v ústavní péči: Mgr. et Mgr. Petra Mádlová, e-mail: petra.madlova@mpsv.cz, tel.: 221 922 023.

Systematické návštěvy ústavních zařízení: Mgr. Štěpán Bolf, e-mail: stepan.bolf@mpsv.cz, tel.: 221 923 647, 775 853 476.

Tvorba krajského modelu sítě služeb pro rodiny s dítětem/děťmi umístěnými v ústavní péči a rodiny odebráním dítěte/děti ohrožené: Mgr. Michal Šíp, e-mail: michal.sip@mpsv.cz, tel.: 221 922 106.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Oddělení koncepce ochrany práv dětí
a transformace služeb pro rodiny a děti

Na Poříčnickém právu 1, 120 00 Praha 2

Kontaktní pracoviště:

Na Maninách 876/7, 170 00 Praha 7

www.pravonadetstvi.cz

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PRÁVO NA DĚTSTVÍ